

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Lapset puheeksi - menetelmä

Pirkanmaan LAPE-hankkeen aikaiset tuotokset, tulokset ja juurruttamissuunnitelma
Maakunnan LAPE-ryhmä 27.8.2018

Lapset puheeksi – menetelmästä lyhyesti

- Lapset puheeksi – keskustelu on selkeä ja strukturoitu perheen hyvinvointia tukeva työmenetelmä.
  - Sisältää 1-2 tapaamista, joissa vanhemmat ja työntekijä keskustelevat yhdessä perheen lapsista.
  - Työntekijälle tarjottu koulutus ja kohderyhmille suunnattu lokikirja toimivat keskustelun tukena.
  - Vanhemmat saavat tutustuttavaksi Lapset puheeksi- keskustelun teemat. Keskustelussa käydään läpi lapsen tilannetta kotona, vapaa-aikana ja päivähoidossa tai koulussa. Lisäksi pohditaan vanhemmuuteen liittyviä asioita.
  - Lapsen ikävaiheeseen ja arjen sujumiseen liittyen pohditaan vahvuuksia ja haavoittuvuuksia.
- Lapset puheeksi – keskustelun tarkoituksena on löytää ja vahvistaa lapsen arjen sujumista tukevia tekijöitä. Keskustelussa pohditaan yhdessä sitä, millä tavalla lasta voidaan **konkreettisesti** auttaa ja tukea muun muassa tilanteissa, kun perheen arki on jollain tapaa muuttunut.
- Jos lapsi tai vanhempi tarvitsee LP-keskustelun jälkeen tukea, on mahdollista jatkaa työskentelyä järjestämällä Lapset puheeksi –neuvonpito. Perheen kanssa sovitaan yhdessä, että ketä neuvonpitoon kutsutaan.

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Teemme yhdessä lasten, nuorten ja perheiden hyvää arkea

Tuotokset, tulokset ja
juurruttamissuunnitelma

Tieto ja osaaminen juurtumisen perustana

Maakunnallinen Lapset puheeksi –kouluttajien kouluttajapankki (22 kouluttajaa)
Lapset puheeksi -peruskoulutukset (hankkeen aikana 16 maakunnallisesti koordinoitua koulutusta)
Käydyt Lapset puheeksi –keskustelut asiakastyössä
Lapset puheeksi -seminaari, johtoryhmän työskentely, infot
Loppuraportti, blogit, yhteinen esite ja internet-sivujen teksti
Lapset puheeksi sote-valmistelussa

Kasvun tuen tarjoama tuki hankkeen aikana ja jatkossa
Suomen mielenterveysseuran kansallinen tuki menetelmän käytön edistämiseksi
Vaikuttavuustutkimus

Valtakunnalliset juurtumista tukevat toimet

Rakenteet, joissa juurtuminen tapahtuu

Maakunnan LAPE-ryhmän ohjaus ja seuranta
Kuntien LAPE-ryhmien ohjaus ja yhteyshenkilö paikallistasolla
Kouluttajien verkosto ja maakunnallista yhteistyötä koordinoiva taho
Sote-valmistelu

Maakunnan ja kuntien LAPE-ryhmien ohjaus- ja seurantavastuu
Maakunnallinen koordinoituvastuu sovittava
Kouluttajien verkoston vastuu ja huomiointi työajankäytössä
Internet-sivuston paikka ja ylläpitovastuu sovittava
Muutosagentti, kunta-agentti edistävät menetelmän käyttöä työssään vuonna 2019
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaverkosto ja sote-valmistelu muistaa viedä menetelmän ohjaaviin asiakirjoihin

Vastuut, jotka on sovittu juurtumisen tueksi

- Hankkeen aikana koulutetaan yhteensä 22 Lapset puheeksi –kouluttajaa kymmeneen eri organisaatioon.
  - Jokainen kouluttaja ja tämän taustaorganisaatio on sitoutunut siihen, että kouluttaja tarjoaa vuosittain kaksi Lapset puheeksi –peruskoulutusta.
  - Edellä mainittuihin kiintiökoulutuksiin saa hakeutua mistä tahansa organisaatiosta. Koulutus on osallistujille ilmainen.
  - Lisäksi kouluttajat tarjoavat koulutuksia omissa organisaatioissaan.
  - Kouluttajat ovat verkostoituneet ja koulutustoimintaa koordinoidaan maakunnallisesti, menetelmän levittämisen ja juurruttamisen tuki suunnitellaan yhdessä, yhteinen esitepohja on valmistunut ja yhteinen Lapset puheeksi –sivustopohja internet-sivuille on valmistumassa.
  - Jo aiemmin koulutettujen Lapset puheeksi –kouluttajien on mahdollista linkittyä Lapset puheeksi –kouluttajien verkostoon. Yhteys titta.pelttari@pirkanmaa.fi
- Hankkeen aikana on pidetty kuusi Lapset puheeksi –peruskoulutusta. Syksyllä 2018 järjestetään 10 peruskoulutusta eri puolilla Pirkanmaata. Vuoden 2019 koulutukset aikataulutetaan syys-lokakuussa 2018.
- Lapset puheeksi –menetelmä on koulutettujen työntekijöiden käytössä asiakastyössä eri puolilla Pirkanmaata.

Tieto ja osaaminen juurtumisen perustana – tulokset ja tuotokset

- Lapset puheeksi -seminaari kesäkuussa 2018 tavoitti n. 100 henkilöä.
- Menetelmän johtoryhmässä (= maakunnan LAPE-ryhmä) Lapset puheeksi –menetelmä on ollut käsittelyssä 4.12.2017, 13.3.2018 ja 27.8.2018.
- Kouluttajat ovat tarjonneet/tarjoavat tietoa Lapset puheeksi –menetelmästä omien taustaorganisaatioidensa työntekijöille, kuntien asukkaille ja/tai päätöksentekijöille sekä opiskelijoille mm. seuraavasti:
  - Pidetty asukkaille ja päätöksentekijöille Lapset puheeksi –ilta
  - Käyty esittelemässä menetelmää lautakunnissa
  - Suunnitelma, että LP-menetelmää esiteltäisiin vanhempainillassa
  - LP esittelyssä lääketieteen opiskelijoille suunnatussa Sairaus perheessä -seminaarissa
- Sote-valmistelussa suunnitelma: Lapset puheeksi –menetelmä viedään lasten ja nuorten, aikuissosiaalityön sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen ammattilaisten työtä ohjaaviin asiakirjoihin.
- Lapset puheeksi –menetelmä on linkitetty osaksi Pirkanmaan perhekeskustoimintamallia.
- Loppuraporttiteksti ja blogit Lapset puheeksi –menetelmän käyttöönoton tueksi valmistuvat syksyn 2018 aikana.
- Lapset puheeksi –menetelmän vaikutusta lasten ja nuorten hyvinvointiin tai palvelujen käyttöön on hankala seurata, sillä on vaikea arvioida laajassa muutostilanteessa yksittäisen menetelmän vaikutusta. Seurataan menetelmän osalta sen käytön levinneisyyttä ja käytyjen keskusteluiden määriä.

Rakenteet, joissa tai joiden kautta juurtuminen tapahtuu

- Maakunnan LAPE-ryhmä ohjaa menetelmän käytön levittämistä, juurruttamista ja seurantaa myös hankkeen päättymisen jälkeen.
  - Sovitaan jatkotyöskentelystä ennen hankkeen päättymistä
- Kuntien LAPE-ryhmät edistävät omassa kunnassaan menetelmän levittämistä, juurruttamista ja menetelmän käytön seurantaa.
  - Kunnassa kannattaa sopia vastuu-/yhteyshenkilö. Koulutettu Lapset puheeksi –osaaja?
  - Kootaan yhteen kuntien päätökset menetelmän käyttöönotosta ennen hankkeen päättymistä. Kuntien toivotaan tuottavan tietoa tehdyistä linjauksista kaikkia kokonaisuuksia koskevan kyselyn yhteydessä.
- Lapset puheeksi –kouluttajien verkosto ja toiminnan maakunnallinen koordinaatio jatkuu myös vuoden 2018 jälkeen.
  - Koordinoiva taho on sovittava ennen hankkeen päättymistä.
  - Kouluttajat ja koordinaattori tapaavat vähintään neljä kertaa vuodessa:
    - Maakunnallinen koulutuskalenteri luodaan yhdessä.
    - Verkosto suunnittelee yhteisiä tilaisuuksia, materiaaleja ja menetelmän käytön levittämisen ja juurruttamisen keinoja yhdessä.
    - Vertaistuki tukee ja kehittää kouluttajien koulutustyötä.

Vastuut, jotka on sovittu/sovitaan juurtumisen tueksi

- Maakunnan LAPE-ryhmän ja kuntien LAPE-ryhmien ohjaus ja seuranta.
- Koodinoivan taho huolehtii koulutusten, kouluttajien tapaamisten ja info-tilaisuuksien organisoinnista.
- Hankkeen aikana koulutetut Lapset puheeksi -kouluttajat ovat sitoutuneet kouluttamiseen sekä maakunnallisen yhteisen työskentelyn edistämiseen.
  - Kouluttajien taustaorganisaatioissa on hyvä huomioida koulutus- ja levittämisvastuu kouluttajien työajankäytössä.
- Vuoden 2018 aikana on sovittava maakunnallisesta sivustosta, jonne kootaan Lapset puheeksi –menetelmän maakunnallinen tieto. Sivuston ylläpito.
- Muutosagentti ja kunta-agentti tukevat menetelmän levittämistä ja juurruttamista Pirkanmaalla vuoden 2019 aikana.
- Maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa työstävä verkosto, LAPE-muutosakatemiatyö ja sote-valmistelu tukee osaltaan menetelmän käyttöönoton levittämistä.

Valtakunnalliset juurtumista edistävät toimenpiteet

- Kansallinen LAPE-hankkeen rahoitus Kasvun tuelle on mahdollistanut ensimmäisen Lapset puheeksi –kouluttajakoulutusryhmän koulutuksen rahoituksen, kesäkuussa järjestetyn Lapset puheeksi -seminaarin toteutuksen ja muun hankkeen aikaisen käytännön tuen. Pyritään jatkamaan yhteistyötä myös hankkeen päättymisen jälkeen.
- Suomen mielenterveysseura ylläpitää ja päivittää Lapset puheeksi –menetelmän lokikirjoja ja opaskirjoja omilla sivuillaan.
- Lapset puheeksi –menetelmän käytöstä on tekeillä vaikuttavuustutkimus, joka valmistuu syksyllä 2018. Tutkimuksen hyödyntäminen maakunnassa.

Keskusteluun. Sovitut asiat.

- **Toiveita maakunnallisesti koulutuksia ja kouluttajien verkoston toimintaa koordinoiva tahosta**
  - Tays:n kanssa on käyty alustavia keskusteluja. Sote-ratkaisujen jälkeen tiivistetään keskustelua.
  - Mikäli koordinoituvastuuta ei saada Tays:lle, vastaa muutosagentti koordinoititehtävästä vuoden 2019 ajan.
- **Ajatuksia/toiveita internet-alustasta, jonne voidaan viedä maakunnallinen tieto koulutuksista, kouluttajista ja menetelmästä**
  - Minkään yksittäisen organisaation internet-sivuja ei nähty järkeväksi yhteiseksi alustaksi.
  - Johtoryhmä ehdotti, että alustana toimii www.lapepirkanmaa.fi –sivusto. Toivottiin, että LAPE-hankkeen aikana työstetyt aineistot muutekin löytyvät kyseiseltä sivustolta.
  - Viedään Lapset puheeksi –materiaali www.lapepirkanmaa.fi –sivustolle.

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Teemme yhdessä lasten, nuorten ja perheiden hyvää arkea

LIITTEET

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Teemme yhdessä lasten, nuorten ja perheiden hyvää arkea

Lapset puheeksi – kouluttajat

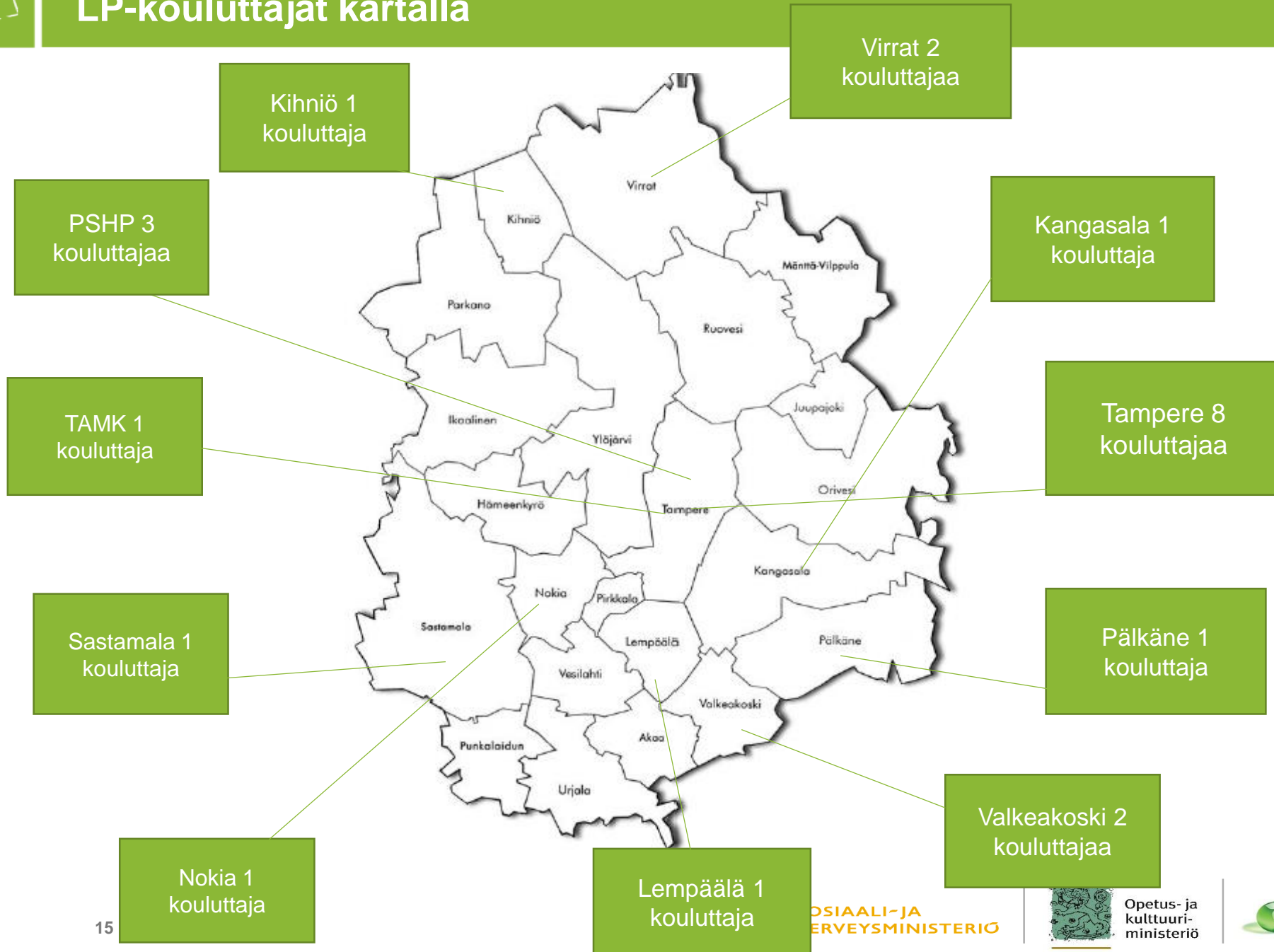
Ensimmäiseen Lapset puheeksi –kouluttajakoulukseen osallistuneet

- Kirsi Koponen palveluohjaaja Tampere
- Satu Muikku vastaava ohjaaja/etsivä työ Tampere
- Tiina Myllymäki psykologi/nuorisopsykiatria PSHP
- Susanna Palomäki sosiaalityöntekijä/ nuorisopsykiatria PSHP
- Suvi Niemi sosiaalityöntekijä/sosiaalitoimisto Virrat
- Minna Hakala sosiaalityöntekijä/kasvatus- ja perheneuvola Virrat
- Tuula Veko sosiaalityöntekijä/kasvatus- ja perheneuvola Nokia
- Meri Soukka terveydenhoitaja/lastenneuvola Valkeakoski
- Elisa Kela terveydenhoitaja/kouluterveydenhuolto Valkeakoski
- Anna Bandara perhetyön sosiaaliohjaaja Lempäälä

Toiseen Lapset puheeksi –kouluttajakoulukseseen osallistuvat

• Heli Kauppila	perhetyöntekijä	Tampere
• Pirjo Sillman	erityistyöntekijä/verkostokoordinaattori	Tampere
• Mari Merelä	perhetyön lähiesimies	Tampere
• Sari Uskalinmäki	sairaanhoitaja	PSHP
• Katri Nurmi	sosiaalityöntekijä	Pälkäne
• Anssi-Pekka Udd	lehtori	TAMK
• Sari Välilä	kiertävä erityisopettaja	Sastamala
• Harriet Paattimäki	sairaanhoitaja	Tampere
• Katri Toivonen	koulukuraattori	Kihniö
• Mari Luhtalampi	kiertävä erityisopettaja	Tampere
• Tuija Ukkonen-Erenius	sosiaalityöntekijä	Tampere
• Mirja Roivainen	sosiaalityöntekijä	Tampere

LP-kouluttajat kartalla

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Lapset puheeksi – esite

LAPSET PUHEEKSI- keskustelu

Tähän tulee taustaorganisaation yhteyshenkilön tiedot sekä maakuntatason työskentelyä koordinoivan tahon yhteystiedot.

Lapset puheeksi – keskustelu kuuluu Toimiva lapsi & perhe – työmenetelmiin. Lisätietoa työmenetelmästä saat Suomen Mielenterveysseuran (SMS) verkkosivuilta.

Toimiva
lapsi & perhe

Lapset puheeksi – keskustelu on perheen hyvinvointia tukeva työmenetelmä, jota voidaan käyttää alaikäisten lasten vanhemmille mm. päivähoitossa ja koulussa, neuvolassa, mielenterveys- ja päihdehuollossa sekä sosiaalitoimen kautta.

Lapset puheeksi -keskustelu sisältää 1-2 tapaamista, joissa vanhemmat ja työntekijä keskustelevat yhdessä perheen lapsista. Tarkoituksena on kartoittaa lapsen arkielämän sujumista sekä tukea vanhemmuutta ja lapsen suotuisaa kehitystä mm. tilanteissa, kun perheen arki on jollain tapaa muuttunut.

Mitä Lapset puheeksi –keskustelussa tapahtuu?

Vanhemmat saavat tutustuttavaksi Lapset puheeksi- keskustelun teemat. Keskustelussa käydään läpi lapsen tilannetta kotona, vapaa-aikana ja päivähoitossa tai koulussa. Lisäksi pohditaan vanhemmuuteen liittyviä asioita.

Lapsen ikävaiheeseen ja arjen sujumiseen liittyen pohdimme vahvuuksia ja haavoittuvuuksia:

Vahvuus = asia, joka sujuu arjessa tavallisesti. Vahvuutta on myös kyky kiinnostua ja nauttia pienistä ja suurista asioista.

Haavoittuvuus = tilanne, joka aiheuttaa ongelmia tällä hetkellä tai saattaa johtaa ongelmiin myöhemmin, jos mitään ei tehdä.

Lapset puheeksi – keskustelun tarkoituksena on löytää ja vahvistaa lapsen arjen sujumista tukevia tekijöitä. Keskustelussa pohditaan yhdessä, millä tavalla lasta voidaan auttaa ja tukea.

Jos Lapset puheeksi – keskustelun aikana tulee esiin tarvetta kartoittaa tarkemmin perheen ajatuksia tästä elämäntilanteesta, voidaan perheen kanssa työskentelyä asiaan liittyen jatkaa. Lapset puheeksi-neuvonpidossa voidaan sopia lasta tukevista keinoista. Neuvonpidossa kokoonnutaan yhdessä pohtimaan perheen ja lapsen tilannetta ja sopimaan käytännönläheisellä tavalla tarvittavista tukimuodoista lapselle ja perheelle. Perheen kanssa pohditaan, ketä neuvonpitoon kutsutaan.

Lasta suojaavia tekijöitä kuormittavassa elämäntilanteessa:

- * tieto siitä, mistä on kysymys
- * ymmärrys tilanteen vaikutuksesta perheen elämään
- * hyvä suhde vanhempiin ja sisaruksiin
- * arjen sujuminen
- * kaverit ja harrastukset
- * lapsen omat ominaisuudet ja kyvyt
- * lupa kokea ja ilmaista vaikeitakin tunteita
- * perheen ulkopuoliset tukea ja huomiota antavat aikuiset

Vanhempien ja lasten yhteinen ymmärrys lisää luottamusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Lapset puheeksi – keskustelun avulla voidaan vahvistaa vanhemmuutta ja perheen arjen sujumista lasten kehitystä tukevalla tavalla.